

Participatiewet in Balans

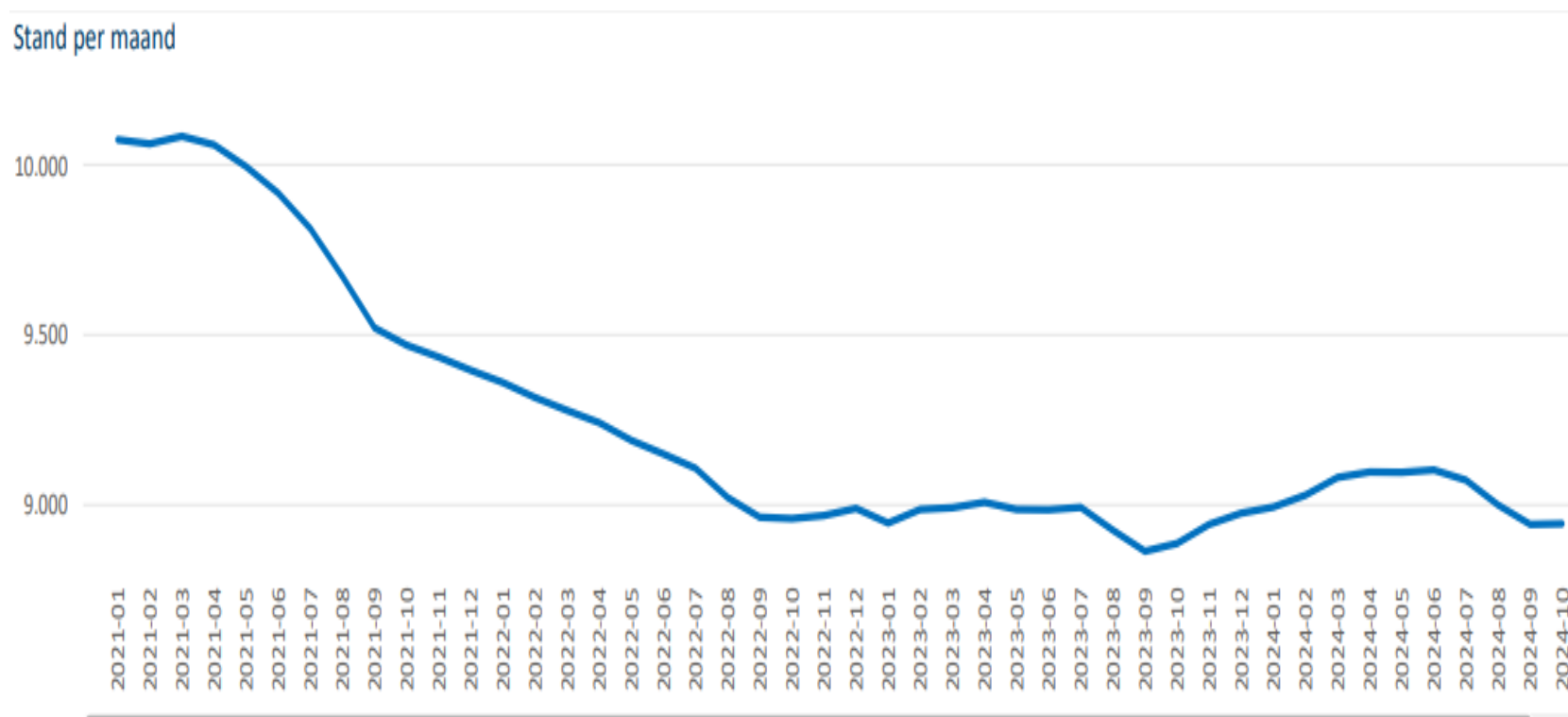
Gemeenteraad Groningen
8 oktober 2025
DMO – beleid WIMP

Inhoud

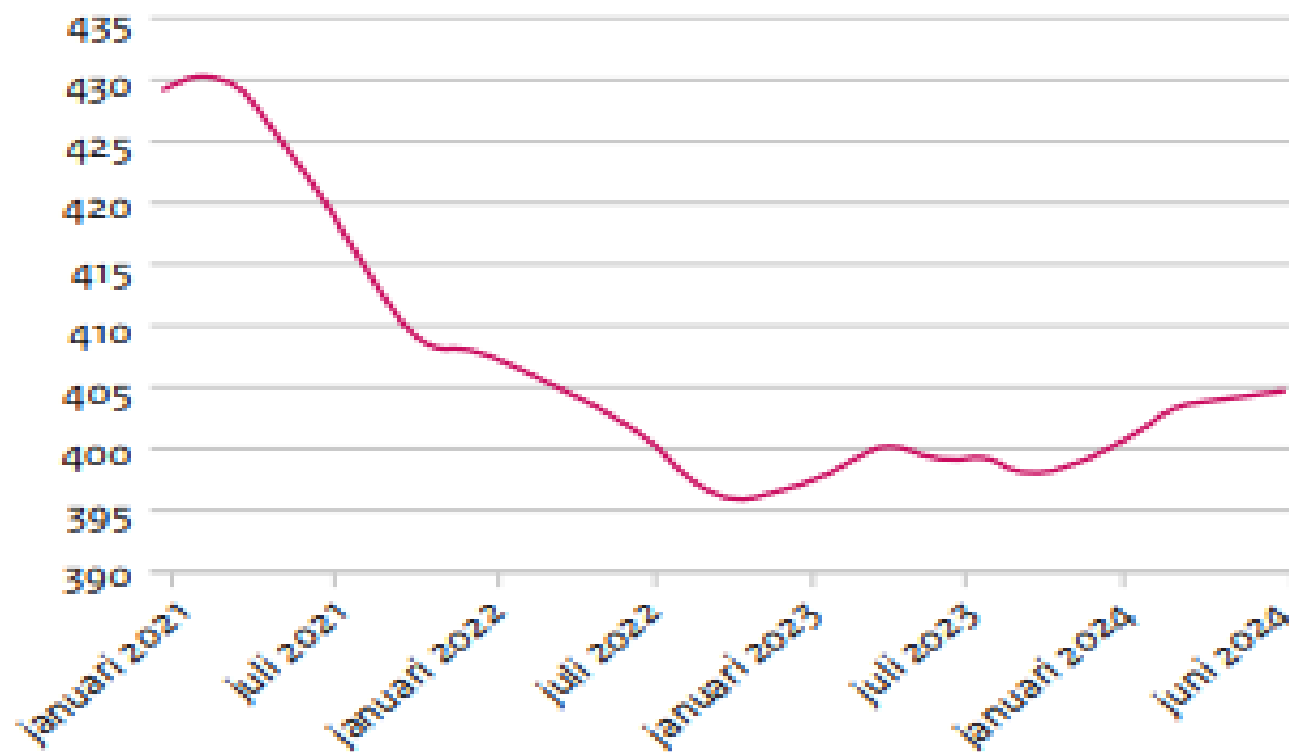
- Inleiding
- Trend aantal bijstandsuitkeringen
- Participatiewet in Balans
- Programmastructuur implementatie
- Wetswijzigingen op thema:
 - Aanvraagprocedure
 - Vaststellen recht op bijstand
 - Stabiel en voldoende inkomen
 - Begeleiding participatie en re-integratie
- Hoe verder?
- Vragen

Trend aantal bijstandsuitkeringen gemeente Groningen

Trend aantal bijstandsuitkeringen in Nederland

Figuur 1: Ontwikkeling aantal mensen tot de AOW-leeftijd met bijstandsuitkering, januari 2021 – juni 2024 (x 1.000).

Bron: CBS

Waarom is de Participatiewet uit balans?

De wet is te complex

De wet is teveel gericht op controle en uitvoering van regels

Eenzijdige focus op arbeidsinschakeling

Hoe krijgen we de balans terug?

Uitgaan van vertrouwen

Wat hebben mensen nodig (menselijke maat)

Aansluiten bij het denk- en doenvermogen van inwoners
(eenvoud)

Programmastructuur Participatie wet in Balans

Drie sporen:

Spoor 1: eerste wetswijzigingen Participatiewet in Balans (ruim 20) - 1-1-2026

Spoor 2: fundamentele herziening van het stelsel op de lange termijn.

Spoor 3: het versterken van de vakkundigheid van professionals in de gemeentelijke uitvoering.

Programmastructuur Participatie wet in Balans

Toelichting spoor 2 (in ontwikkeling, implementatie datum onbekend).

Fundamentele herziening van de Participatiewet waarbij de ondersteuningsbehoefte centraal staat:

- een **realistisch** mensbeeld
- het ondersteunen en versterken van de **intrinsieke motivatie** van mensen.
- het bieden van een **passend perspectief op participatie**.
- een **toereikend sociaal minimum**.
- een **doelmatig**, maar ook **voorspelbaar** en **begrijpelijk** vangnet.

Het ministerie werkt nauw samen met gemeenten om tot een fundamentele herziening te komen. Wethouder Bloemhoff is portefeuillehouder voor de Participatiewet in Balans in de VNG commissie.

Het ministerie heeft 2 documenten gepubliceerd:

1. **Probleemanalyse**

2. **Bundel met beleidsopties met o.a.**

- Optie voor mensen die **duurzaam arbeidsongeschikt** zijn.
- Ondersteuning en de sociale basis: meer ruimte voor de ontwikkeling van mensen door andere vormen van **maatschappelijke participatie** mogelijk te maken.
- **Ontwikkelbanen** met de Groningse basisbaan als 1 van de benoemde varianten door het ministerie.

Fasering spoor 1 Participatiewet in Balans

Bron: Handreiking Participatiewet in Balans – Stimulansz 14 juli 2025

Wetswijzigingen

1. Aanvraagprocedure
2. Vaststellen recht op bijstand
3. Een stabiel en voldoende inkomen
4. Begeleiding participatie en re-integratie

AANVRAAG-
PROCEDURE

VASTSTELLEN
RECHT OP
BIJSTAND

STABIEL &
VOLDOENDE
INKOMEN

BEGELEIDING,
PARTICIPATIE &
RE-INTEGRATIE

Wetswijzigingen spoor 1 Participatiewet in Balans

- **1. Aanvraagprocedure – 1 januari 2026**
 - Identificatie ook met EU-rijbewijs en DigiD
 - Verkorte aanvraagprocedure voor inwoner die binnen 12 maanden na uitstroom opnieuw bijstand aanvraagt
 - **Vierweken zoektermijn voor jongeren**

Wetswijzigingen spoor 1 Participatiewet in Balans

- **2. Het vaststellen van het recht op bijstand**
 - Afwijken van het principe aanvraagdatum is ingangsdatum: bijstand met terugwerkende kracht.
 - Vereenvoudiging van de vermogensvaststelling
 - **Giften tot een bedrag van in ieder geval €1.200,- per kalenderjaar behoren niet langer tot de middelen**
 - **Harmonisatie aanvullende bijstand voor jongeren tot 21 jaar**
 - Bijstandsnorm alleenstaande met niet rechthebbende partner (is praktijk)
 - Bijstandsnorm alleenstaande ouder zonder ALO-kop (is praktijk)
 - Gezamenlijke huishouding / tijdelijk samenwonen (is al huidige praktijk)

Wetswijzigingen spoor 1 Participatiewet in Balans

- **3. Een stabiel en voldoende inkomen (verwachte invoering in 2027)**
 - Uniform verrekenen inkomsten uit arbeid.
 - **Verruiming van de bijverdiengrenzen: één basisvrijstelling van 15% van de inkomsten bij parttime werk voor max 1 jaar**
 - **Bufferbudget**
 - Ambtshalve toekennen individuele inkomenstoelage (is al praktijk in Groningen)

Wetswijzigingen spoor 1 Participatiewet in Balans

- **4. Begeleiding participatie en re-integratie (overgangsjaar 2026 en invoering per 2027)**
 - **Een generieke participatieplicht (maatschappelijke participatie, deels praktijk)**
 - De Taaleis blijft van kracht
 - Ruimte voor het eigenstandig vormgeven van maatschappelijke participatie
 - Ondersteuning bij maatschappelijke participatie (deels praktijk)
 - **Ruimte voor mantelzorg** (deels al per 1-1-2026)
 - Verbreding van het experimenteerartikel
 - **Een gedifferentieerd maatregelenbeleid**

Hoe verder?

- **December 2025:** informatieve brief Participatiewet in Balans
- **December 2025:** Beleidsregels algemene en bijzondere bijstand Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2004
- **2026:** wijziging Re-integratieverordening Participatiewet Groningen 2024
- **2026:** wijziging Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ 2015
- **2026:** Intrekken Verordening tegenprestatie Participatiewet 2015

Vragen?

Namens team DMO beleid Werk, Inkomen en Maatschappelijke participatie:

Jolanda van de Kamp: jolanda.van.de.kamp@groningen.nl

Marije Joling: marije.joling-fortuin@groningen.nl